

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Súkromná stredná odborná škola podnikania
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy na Súkromnej strednej odbornej škole podnikania Zvolen
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z833
6. Názov pedagogického klubu	Posilnenie globálnych kompetencií v oblasti ľudských a občianskych práv
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	02.03.2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Budova školy-miestnosť odbornej prípravy
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Gabriela Putnoková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.skolapodnikania.sk

11. Manažérske zhrnutie:

Kľúčové slová:

- právo na život
- interrupcie

Krátka anotácia:

Učítelia sa podrobne venovali **právu na život**, ktoré je najzákladnejším ľudským právom a východiskom k iným právam. K základným ľudským právam hozaradzuje Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. Patrí do skupiny práv, ktoré charakterizujú človeka ako ľudskú bytosť.

Podrobne rozoberali aj **Slovenský interrupčný zákon** je nielen v súlade s článkom 15 Ústavy SR, ale aj v súlade s Európskym dohovorom a praxou európskych štátov vo všeobecnosti, ako aj medzinárodnými ľudskoprávnymi zmluvnými záväzkami Slovenska. Akékoľvek rozhodnutie Ústavného súdu SR a následná delegalizácia a kriminalizácia interrupcií by vážne ohrozili životy a zdravie žien a spôsobili by neospravedliteľný krok späť k popretiu rovnoprávnosti žien a medzinárodne chránených ľudských práv.

12. Hlavné body stretnutia

V súčasnosti platí na území Slovenskej republiky **zákon o umelom prerušení tehotenstva** v znení zákona č. 419/1991 Zb. a vyhláška Ministerstva zdravotníctva SSR č. 74/1986 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon o umelom prerušení tehotenstva. Tento zákon rozlišuje dva režimy umelého prerušenia tehotenstva:

1. Prvý režim upravuje §4 zákona o umelom prerušení tehotenstva, a to **na žiadosť tehotnej ženy**: „Žene sa umelo preruší tehotenstvo, ak o to písomne požiada, ak tehotenstvo nepresahuje 12 týždňov a ak tomu nebránia jej zdravotné dôvody.“

2. Druhý režim upravuje §5 zákona, a to **zo zdravotných dôvodov**: „Žene možno umelo prerušiť tehotenstvo zo zdravotných dôvodov s jej súhlasom alebo na jej podnet, ak je ohrozený jej život alebo zdravie alebo zdravý vývoj plodu alebo ak ide o geneticky chybný vývoj plodu.“

Právne dôvody na tzv. "umelé prerušenie tehotenstva" sa dajú rozdeliť do 4 kategórií:

- A) zdravotné dôvody – ohrozenie života alebo zdravia matky,
- B) eugenické dôvody – riziko abnormálneho zárodka,
- C) humanitárne dôvody – tehotenstvo zapríčinené trestným činom ako je znásilnenie,
- D) sociálno-ekonomické dôvody – chudoba, veľkosť rodiny.

Interupcie a právo

Európsky súd pre ľudské práva vo viacerých rozhodnutiach jasne stanovuje, že plod nie je osobou oprávnenou na právo na život. **Priznanie rovnakých práv plodu ako osobám by totiž neodôvodnene obmedzilo práva žien ako osôb už narodených.** Napr. v prípade *Paton v. Spojené kráľovstvo* (1980) sa manžel pokúsil zamedziť svojej tehotnej manželke prístup k interrupcii, tvrdiac, že ukončenie tehotenstva by porušilo právo plodu na život podľa článku 2. Komisia rozhodla, že slovo „každý“ v dohovore nezahŕňa plody, pretože „Život plodu je úzko prepojený so životom tehotnej ženy a nemôže byť posudzovaný v izolácii od neho. Ak by článok 2 mal zahŕňať plod a jeho ochrana podľa tohto článku by bola chápaná ako absolútna, interrupcia by musela byť považovaná za zakázanú dokonca aj vtedy, ak by pokračovanie tehotenstva predstavovalo vážne riziko pre život tehotnej ženy. To by znamenalo, že „nenarodený život“ plodu by bol považovaný za majúci vyššiu hodnotu než život tehotnej ženy.“

Legislatíva štátov Európy

Zákony o interrupcii prijaté väčšinou európskych štátov rešpektujú voľbu žien počas prvého trimestra tehotenstva a chránia práva žien na život a zdravie počas tehotenstva. Tento zákonný prístup implicitne prisudzuje právam žien väčšiu hodnotu než akémukoľvek nároku v mene plodu, charakterizovanému či už ako právo, alebo ochrana.

Zo 46 členských štátov Rady Európy 40 dovoľuje žene prerušiť tehotenstvo v prvom trimestri bez obmedzenia spočívajúceho v uvedení dôvodu alebo na základe rozsiahlych

terapeutických dôvodov. Iba zopár štátov – Andora, Írsko, Lichtenštajnsko, Malta, Poľsko a San Maríno – ponecháva prísne obmedzenia interrupcie, umožňujúce len úzku škálu terapeutických výnimiek.

Interupcia v krajinách sveta

Belgicko- interupcia bola legalizovaná v roku 1990 – ale 2 lekári musia potvrdiť stav potreby do 12. týždňa. Povolená je, ak je ohrozené zdravie ženy alebo ťažká vrodená chyba dieťaťa.

Dánsko – 1939 – ak sa zachraňuje život matky.

1956 – aj z iných dôvodov.

1970 – ženy po 38. roku, má 4 a viac detí, po 12. týždni iba na povolenie.

Antikonцепcia je zadarmo aj pre teenagerov.

Fínsko – 1977, 1978, 1985 - došlo k viacerým novelizáciám – musia potvrdiť nutnosť vykonania interrupcie, po 12. týždni len v ohrození zdravia ženy, života ženy alebo zdravia plodu.

Fašistické Nemecko - bola veľmi prísne zakázaná, avšak židovky boli nútené a mali to nariadené.

Rozdelené Nemecko – 1976 do 12. týždňa, ale potvrdia to 2 lekári.

1972 vzniklo NDR a organizácia Právo ženy.

Zjednotené Nemecko – 1992 do 3 mesiacov, ženy mali právo rozhodnúť sa, ale bola snaha odradiť ich, pri znásilnení však odrádzanie neplatilo a mohla interrupciu podstúpiť, ale od roku 1995 si potrat platí sama.

Veľká Británia – Po katastrofálnych následkoch užívania talidomitu v roku 1962 boli narodené 1000-ky zmrzačených detí, ktorých matky odmietli z náboženských dôvodov podstúpiť interrupciu. V roku 1990 bola interrupcia povolená do 24. týždňa tehotenstva, ale iba pri výnimke ohrozenia zdravia a života.

Grécko – 1986 do 12. týždňa, pri lekárskom prípade do 24. týždňa u maloletých do 19. týždňa tehotenstva.

Taliansko – 1978 iba od 18. roku a po 90. deň tehotenstva iba pri ohrození zdravia a života.

Nórsko – do 12. týždňa, ale zákrok si platí sama, po 12. týždňoch pri potvrdení 2 lekármi.

Švédsko – bolo medzi prvými krajinami, ktoré legalizovali pilulky RU 486- pre prerušenie tehotenstva. Po niekoľkých novelizáciách z rokov 1938, 1946, 1974, 1975 – bola interrupcia do 18. rokov bezplatná, ale až po schválení.

ČSR – 1957, 1987 písomnou žiadosťou do 3. mesiaca tehotenstva, potom už iba na základe rozhodnutia lekára.

Poľsko – 1956 do 3. mesiaca a v 2. trimesestri pri sociálno-ekonomických prípadoch, lekárske rozhodnutie a to pri sexuálnom zločine. Je vykonávaná zdarma v nemocniciach.

Rumunsko – 1957 interupcia bola zakázaná kvôli malej pôrodnosti. Viac než 10 000 žien zomrelo na následky domáceho potratu alebo ilegálneho a viac než 200 000 detí skončilo v sirotinci.

Interupcia je povolená v Španielsku, Portugalsku, Írsku, Albánsku, Maďarsku a v Bulharsku – kde je ich vykonaných veľa.

Československo – v rokoch 1918-1950 bola žena, ktorá podstúpila interupciu trestne stíhaná spolu s tým, kto ju vykonal. Bol to zločin. Trestný bol aj pokus o interupciu, vtedy hrozilo odňatie slobody na 6 mesiacov až 1 rok. Takisto aj otec, ak mal na interupcii podiel. Bol to zlý systém a spôsob riešenia, lebo napr. žena, ktorá mala 5 detí a 6. už nechcela mať – išla do väzenia na 2 roky.

V uhorskom trestnom zákonníku platilo: “Tehotná žena, ktorá svoj plod úmyselne vyženie, usmrtí alebo to dá vykonať niekým iným, bude potrestaná, ide-li o tehotenstvo mimo manželstva, žalárom do 2 rokov, ináč do 3 rokov. Rovnaký trest stihne toho, kto spácha zločin so zvoľením tehotnej ženy, dopusti-li sa ho však zo zisťnosti, bude potrestaný žalárom do 5 rokov.“

Dnes je **nelegálne ukončenie tehotenstva** po 12. týždni ak na to nie sú zdravotné dôvody. Trestný zákon stanovuje, že pre toho, kto nelegálne ukončí alebo pomáha ukončiť tehotenstvo bez súhlasu tehotnej ženy je sankcia od 1-5 rokov. Ak to urobí s cieľom obohatiť sa, sankcia je od 2-8 rokov. Ak to urobí so súhlasom ženy sankcia je do 1 roka. Trest hrozí len tomu, kto potrat vykoná, nie žene, aj keď dala súhlas.

V rámci Európy sme sa dostali medzi 10 krajín s najnižšou úrovňou indukovaných potratov. Teda s najmenším počtom vykonaných umelých prerušení tehotenstva na jednu ženu v reprodukčnom veku(15-49).

V minulosti, v roku 1990 pripadlo 1,2 interupcií na 1 ženu. Dnes je to 0,45 na 1 ženu. Rápídne počet interupcií klesá:

1986 – 40 624

1993 – 38 815

1994 – 34 883

2000 – 18 468.

Pokles za posledných desať rokov je 60 %. Vek: až 54 % je nad 27 rokov. Po Holandsku sme 2. krajinou s najnižšou mierou potratovosti v Európe.

Na 1000 žien vo fertilnom veku pripadá 13 potratov.

13. Závěry a doporučení:

Učitelé sa zhodli, že začlenením tejto témy do vyučovania všeobecno vzdelávacích predmetov budú žiaci vedení ku rozvíjaniu konštruktívnych diskusií, porovnávania a vyhodnocovania argumentov, ku orientácii a porovnávania zákonov jednotlivých krajinách.

Na záver skonštatovali, že nie je správne zabráňovať vzniku života alebo ho ničit'. Je to však jedno z mnohých riešení a žena má právo rozhodnúť sa. Je to otázka charakteru. Je potrebné viesť so žiakmi diskusie o práve ženy rozhodnúť sa. Interupcia je lepšie riešenie ako vražda nemluvňat'a, lepšie ako nelegálne potraty ohrozujúce zdravie ženy a lepšie riešenie ako samovražda tehotného dievčaťa.

Každá demokratická spoločnosť, vrátane SR by mala vytvárať **podmienky vedúce k zníženiu počtu umelých potratov**. K najdôležitejším opatreniam by mala patriť:

- Optimálna sociálna politika štátu a zamestnávateľov vo vzťahu k rodine, materstvu a rodičovstvu, zamestnanosti, riešeniu bytovej otázky.
- Humanizácia inštitucionálneho a formálneho vzdelávania s cieľom posilňovania prirodzenej úcty k životu, hodnote rodiny a k zodpovednému rodičovstvu.
- Účinná zdravotná výchova, objasňovanie podstaty interrupcie a jej možných dôsledkov.

Z hľadiska prevencie je veľmi dôležitý aj dostatok informácií o kvalitnej antikoncepcii a jej dostupnosť pre všetkých, ktorí ju chcú využívať.

14.	Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Gabriela Putnoková
15.	Dátum	02.03.2022
16.	Podpis	
17.	Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Pavol Michalík
18.	Dátum	03.03.2022
19.	Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu